

Nro 38.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Novembernek 7-dik napján 1794.
esztendőben.*

B É T S.

A Fels. Austriai Háznak régi hé vett szokása szerént, a' múlt Szombaton, u. m. minden Szenteknek napján, dél előtt 11 órákor, a' fő hertzegeknek, és az itten lévő arany gyapjas vitézeknek késérések' alatt a' várbeli fő templomba ment bé a' Fels. Tsászár, 's buzgóan áheta oskodott a' szent mise alatt. Következett nap dél előtt, ugyan ottan, közönség-s isteni tisztelet tartatott, mellyen mind a' Ts. K. Felségek, mind a' fels. fő hertzegek, és hertzeg asszonyok jelen vóltanak — esteli hat órákor vigi ia vólt, a' minden lelkek

napján tartatott szent misén is meg jelentek ö Fel-
ségek.

Novemb. 1. ső napján egy igen tudós, és szé-
lessen ki terjedt tudományára nézve, egész Euró-
pában esméretes hazafiút vesztett el Austria *Schmidt*
Mihály Ignátz, Ts. K. Tanácsos úrban, és a' Tsá-
szári naz leveles háznak directorában, a' ki is
életének 59-ik elztendejében végzette el ditsössé-
ges pálya futását. — Nemcsak azok, a' kiknek ezen
nagy Tudósnak személyyesen való esméretségére
szerentséjek vólt, hanem még azok is, a' kik csak
tudós munkaiból, nevezetessen a' *Német Nemzet-*
ről irt historiájából esmértek ötöt, 's kiváltképen
pedig, a' tudományok sajnállani fogjak ezen nagy
embernek halálát. — Igen nagy kár, hogy emli-
tett betses munkájának utólsóbb részét, t. i. a'
Német Nemzetnek újjabb, avagy később idei his-
toriáját, tökéletességre nem vihette. Sokan ohaj-
tyák, hogy valamint a' vén Fenix hamvából új
Fenix madár támad, úgy *Schmidtnek* porából is,
egy hasonló *Schmidt* támadhasson.

A' Kir. nemes Magyar testörző seregtől kö-
zelebb bútsút vett, és minden fajn erzékenysé-
gekkel és gustussal biró ember által, mind nem-
zett ségének régiségéért és nagyságáért, mind tu-
dományáért és tapasztalásaiért, mind minden kar-
ba és rendbe helyhez tetett emberekhez illendöké-
pen intézni tudott maga alkalmaztatásáért felet-
tebb betsültetett és szerettetett hazánkfia, *Mélt.*
Bartsay Abraham Obester Úr helyébe, azon Ne-
mes Seregnek egynéhány elztendőkig való Oberst-
lajtinántyát, Galanthai hertzeg *Eszterházi Miklós*
urat, emelte kegyelmes Fejedelmünk Obesterség-
re, és azon Nemes Seregnél lévő Fő hadnagyság-
ra, melly kedves történet amannak el menetele
által okoztatott el felejthetetlen szomorúságot az
alattok valóokban egészen meg enyhítette. A'
miólta ez az ifjú hertzeg a' Magy. testörző nemes
sereghez jutott, azóltától fogva szüntelen azon

iparkodott, hogy egy felől ditsösséges őseinek Hazánkhoz mutatott nagy érdemeit újabb érdemekkel tetőzhesse; másfelől pedig mind ditsiretes példája, mind adakozása, mind az alatta valókkal való nyájas társalkodása által, azon végre készítgesse ezen seregnél lévő ifjú tiszteket, a' melly végre ezen nemesi kar ennekelötte 34 ezredökkel fel állitatott. Ugyan e' végre egy igen szép könyvtáratskát készítettett a' Nemes Gárda Házban lévő szállásának egyik szobájában, mellyben, a' leg szebb és jobb Frantzia Olasz, német és más munkák találhatnak, a' mellyekkel való élésre, minden Gárda tisztnek tellyes szabadtsága vagyon, és szolgálattyaól üres idejét, helyben, a' leg épületesebb könyveknek olvasásával töltetheti el.

Ezen, 's ehez hasonló jótéteményei által annyira el is foglalta ez az ifjú hertzeg az egész nemes karnak szivét, hogy azt a' napot tartaná magára nézve leg szerentsétlenebb, 's leg szomorúbb napnak, a' mellyben illy jól tévő, betses és kedves előjárójától meg fosztattatna. — Helyette, ugyan ezen Nemes Karnál lévő Fő Strázsa mester *Szarvassy József* úr, kinek vitézi szivét a' mellyén függő Terésia vitézi rendjének kis keresztje elegendőképen bizonyította, tétetett Obristlajtinántá. — *Dóty József* úr első, nemzeti nyelvünknek leg főbb pallerozója *Bárotzy Sándor* úr pedig második fő Strázsa mesterségre léptenek. — Harmadik kapitannyá tétetett *Aron Tódor* fő hadnagy úr, a' ki a' Splényi nevet viselő magyar gyalog regimentnél graditsonkent fő hadnagyságra lépett, és a' jelenvaló Frantzia háborúban kapott egynéhány sebei miatt, *Károly* fő hertzeg ajánlására, minap a' Ts. K. nemes német testörző sereg közze bé vétetett.

Hadi Történetek.

Schwetzingeni fő kvártélyából, azt írta leg közelebb *Albert Saxóniai* hertzeg, hogy a' Prus-

siai armádia Oct. 21 dikétől fogva 23 dikaig egészen oda hagyta a' *Hundsrucken*i vidéket, és arra jött a' Rénus vizén. — Ezt mivelte *Hohentlohe* örökös hertzeg is, és *Gernsheimtól* fogva a' *Moyn* vizéig el foglalta annak jobb partyát. — *Benyóvszky* Ts. K. F. M. Lajtinánt, a' ki a' nevezett hertzegnek armádiájánál volt, attól el válván, corpusának egyik részét *Moguntziába* küldötte őrizetre, másik részével pedig cordont vont *Gernsheimtól* fogva *Nordheimig*. — Az egyesült seregek által el hagyatott vidékeken leg ottan le telepedett az ellenség, 's azóltától fogva mind közelebb közelebb nyomúlt *Moguntziához*. — Arról is tudósította a' fent nevezett hertzeg a' Fels. udvari hadi Cancelláriát, hogy minekutanna előre el latta volna azt az ellenség, hogyha ő a' *Koblentzi* és *Bonni* egyenes utón menénd a' *Nauendorf* Ts. K. Generál Májór corpora ellen, sok embereit el vesztegetné a' Rénus jobb partyán ki szögeztetett Ts. K. artilléria, egy colonnéval *Alten Ahr*, és *Meyen* felé került, más colonnét pedig *Kaysersesch* és *Kochheim* ellen küldött, 's ekként akarta a' fent nevezett Ts. K. Generált *Koblentztől* el szakasztani; hanem ez is jókor észre véven a' Frantzia fortélyt, közelebb ment *Koblentzhez*, és ott öszve tsatolta magát a' *Melas* F. M. Lajtinánt corpusával. — Illyenképen, Oct. 22 dikén egy 20 ezer emberből álló Fr. avantgarde, *Pöllichen* és *Bonnon* által marsirozván, az úgy nevezett fejer toronyig és *Andernakig* nyomúlt előbre, mellyből akárki is észre vehette, mi légyen fel tétele, t. i. *Koblentz* városának ostromoltatása, mellyhez hozzá is fogtak a' Frantziák a' következő napon, és számos ágyú golyóhisokat és bombákat hányattak abba bé. Azomban a' nevezett Ts. K. vezérek elegendeneknek érezvén magokat a' városnak védelmezésére, mind ketten által költöztek a' Rénuson, az *Ehrenbreitsteini* várban ki szegezett ágyúknak védelme alatt, következősképen, esteli 3 órákor, minden akadály nélkül elfoglalták *Koblentzet* a' Frantziák.

Német Birodalom.

A' jövő esztendő hadakozásnak szerentséesebb folytatására való hadi készülétek közt is, láttatnak a' Német Birodalomnak fejedelmei a' békeségre hajlandóknak lenni. Ezt bizonyítja azon promemoria, melyet múlt Oct. 20-ik napján beadatott a' Moguntziai Érsek és Választó Fejedelem, mint a' Német Birodalomnak fő Kantzeliarius, a' Ratisbonai közönséges Gyűlésnek, melyből ki tettik: 1) mitsoda okból indított a' Német Birodalom a' Frantzia nemzet ellen hadat — 2. mitsoda okból kívánnyon most vele békességre lépni — 3. kiket kellessen a' velek szerzettendő békességek eszközeivé választani és 4. miért ezeket és nem másokat kellessen a' békesség eszközeivé választani.

A' mi az *első* pontot illeti, t. i. miért indított háborút a' Frantziák ellen erről azt mondja, hogy éppen nem azért, hogy a' Frantzia nemzet belső dolgainak folytatásába, és igazgatásának módjába avassa magát, hogy annak tartományait elfoglalja, hanem inkább azért, hogy erőszakosan elragadtatott birtokait vissza szerezzé, hogy a' Treviri és Kolóniai Érsekeknek Alsatiában és Lotharingiában lévő, de a' Frantzia új constitució által el töröltetett jussait vissza állassa, egy szóval, hogy az 1648-ik eszt. szerzett Westfáliai békességet, mellynél sarkalatosabb törvénye nintsen a' N. Birodalomnak egész mivóltában védelmezhesse, és fenn tarthassa. —

A' *második* pontra nézve azt mondja, hogy a' Frantzia nemzetet leg inkább az által kell a' békességek szerzésére indítani, hogy annak tulajdon maga ki jelentése szerént, nem a' volt constituciójának reformációjában a' tizéllya, hogy birodalmait öregbitse, hanem hogy a' bétsűfzött vissza éeseket, és törvénytelenégeket el törölvén, bódogabb állapotba helyheztesse magát.

Ennek a' békességnek vissza szerzéseben pedig leg inkább foglalatoskodhatnának a' *Dániai* és *Svéciai* királyok, nemcsak úgy, mint neutralisok, hanem mint a' Német Birodalomnak tagjai is, az elsőbb, mint Holsátiai hertzeg, az utólsóbb pedig úgy is mint innenső Pomeránianak örökös ura, de kiváltképen azért, mivel néhai ősei a' Svéciai királyok, a' fent nevezett Westfáliai békességnek garantírozójai, avagy evictorai vóltanak, az az, arra kötelezték magokat, hogy akárki légyen az, a' ki azt meg sérteni mérészlendi, kezek lesznek az ellen fegyvert fogni, és az említett békességet mindenkor meg hagyni maga valóságában s. a' t. A' Moguntziai V. Fejedelem maga meg határozásának az a' jó következése vólt, hogy mind a' Treviri és Kolóniai, mind pedig a' Brandenburgiai és Palatinatusi Választó Fejedelmek, sőt más apróbb N. Birodalombeli hertzegek is a' békességnek el fogadására kötelezték légyen magokat. —

Minden Német Országi magános levelek meg egyeznek abban, hogy a' Frantziák, mindenütt igen tsendessen és emberségesen viselik magokat a' lakosok eránt, 's az által akarják azoknak szívüket meg nyerni, sőt Kolóniában azt is meg engedik, hogy a' Rénusnak túlsó partyáról az innensőre johessenek a' magános emberek, hanem leveleket által hozni, tellyességgel nem szabad, és a' ki rajta kapatik, keménnyen meg büntette-tik.

Deuzból iratik, hogy az oda való hid mester, a' Frantziáknak Oct. 6. dikán Kolóniába lett bé menetelekkor, ott vólt, és 9 dikig ki nem mehetett onnan a' nagy zürzavar miatt; de akkor szabadon botsáttatott a' Fr. nemzeti biztos által, mind ő maga, mind két szolgái. — Ez a' hid mester beszélette, hogy mingyárt Kolóniába lett bé menetelek után fel emelték ottan, nevezetesen az új piatzon a' szabadtság fáját, melly tze-

remonión, a' polgár mestereknek, az előjáróknak, a' Társaságok igazgatóinak, és a' 24 személyből álló Tanátsnak jelen kellett lenni. Sok ottan találtatott idegen tiszteket, 's feleségeiket és gyermekeiket, magok által küldötték az Austriai táborba a' Fr. nemzeti biztosok.

Wéselből, a' Cliviai hertzezségnek nevezetes városából iratik, hogy a' Rénuson túl fekvő, és Prussiai koronához tartozó tartományokat csak nem egészen el borították már a' Frantziák. — Oct. 19-ikén olly reménytelenül ment be Clivia városába, egy 3 vagy 4 száz főből álló Fr. tsupport, hogy két bizonyos dolog véget oda küldött Hannóverai tisztnak lehetetlen vólt kezek közül ki menekedni. — A' nevezett várostól eleséget, és szénát 's abrakot kívántak hadi adóban adattatni, és egészen *Kranenburgig*, *Ninwegentől* két mélföldnire küldötték ki portázó katonáikat. *Kolóniában* egynéhány gazdag Hollándiai hajókat tsiptenek el, holott a' nevezetesebb dolgoknak requisitióba lett vétele által, nagy szükség és drágaság kezd uralkodni. —

Mind a' *Neuvidi*, mind a' *Thal-Ehrenbreitsteini* levelek meg egyeznek abban, hogy Oct. 23-ik napján *Koblentzet* el foglalták légyen a' Frantziák. — Az elsőbbi levelek azt beszélik, hogy az említett nap esteli 8 órájakor mentenek oda bé, és hogy nem a' varási magistratus, hanem az ott lévő Ts. K. Generál ment vólna velek capitulatióra, mellynek következő nevezetesebb pontyai vóltak: 1. hogy a' lakosoknak tulajdonos jussa maga valóságában meg hagyattasson — 2. hogy semmi rendkívül való contributió, avagy hadi adó ne vettessen rájuk — 3. hogy meg ne engedtessen a' Frantzia katonáknak a' Rénus innenső partyára való lövöldözés, külömben egész *Koblentz* városa, és az abban lévő Frantzia őrizet egy rakásra fogna lövöldöztetni az *Ehrenbreitsteini* ágyúk által. —

Egy *Thal Ehrenbreitsteini* (így hivattatik az Ehrenbreitsteini vár alatt fekvő varasotska) levélből, melly Oct. 23 - ikán, dél utáni 3 óra előtt költ, ezeket olvassuk: A' múlt éjjel, *úgymond*, ma reggeli hat óráig jöttek által hozánk a' *Koblentzi* hidon a' Ts. K. seregek ágyúikkal egyetemben; a' *Karthausban* egynéhány battallion gyalogság, és a' Moselén túl, *Metternich* felé lévő sántzokban, egynéhány compánia vadász katoná és Horvátság maradott vissza. Magában a' városban még 11 órákor két battallion, a' Moseli hidon pedig 12 ágyú állottak. — Tizenkét órákor tették a' *Frantziák* az első lövést, mellyre kettzer feleltének a' sántzokban lévő vadászok. — Az ágyúzás és bomba 's gránát hányás dél után két óráig szünetlenül tartott, ekkor hagyták oda a' Ts. K. seregek a' *Metternich* felé lévő sántzot, ekkor jöttek által a' *Karthausban* lévő battallionokkal, és ágyúikkal egyetemben a' *Rénuson*. Két órákor függesztette ki a' *Koblentzi* magistratus a' *Moseli* hidon a' fehér zászlót, 's azonnal az ágyúzás is meg szünt, és az egész magistratus, eleikbe ment a' *Frantziáknak*. — Egynéhány bombák repültenek bé a' városba de kevés kárt okoztak, három izben gerjesztettek tüzet.

Egy Oct. 23 ik napján költ *Neuvidi* levél, hasonló módon beszéli elő a' fellyebb történt dolgot, és *Koblentznek* *Frantziák* által lett el vétezését, ezt is hozzá tévén, hogy a' Ts. K. seregeknek vissza nyomattatásokkor, a' fehér templom mellett, egy magyar huszárnak a' lova elbukott, a' rajta ülő pedig mingyárt el fogatott a' *Frantziák* által.

A' *Mülheimi* táborból (*Mülheim* a' *Rénusnak* innenső partyán, *Kolóniával* által ellenbe fekvő, és a' *Palatinatusi V. Fejedelemséghez* tartozó *varasotska*) azt írják, hogy mind a' két tábor tsendességben legyen, hanem hogy nem kis gyanúságot okozzonak a' *Rénusnak* túlsó partyán a' *Frantziák* által.

tziák által készített sántzok, melly dolog hosz-
szas tanátskozásra való alkalmatosságot szolgált-
tatott a' Ts. K. hadi vezéreknak. Ezek a' Fran-
tziák által készített sántzok, a' Rénus túlsó par-
tyán *Koblentztől* fogva, tsak nem *Duisburgig* nyúl-
nak ki. — Hogy a' Rénuson innen lakó Német Bi-
rodalombeli fejedelmek tartisanak a' Frantziáknak
által jövedelektől, ha egyébből nem is, leg alább
abból ki tartzik, hogy 30 ezer Hannóveranus és
Brunsvigiai katonákból álló sereg, parantsolta-
tott Hannóverának túlsó határain cordont vonni.
Koblentzbe való meneteleknek alkalmatosságával,
mind a' *Sz. Tamási* üresen hagyatott apátza klas-
tromot, mind a' *Treviri V. Fejedelemnek Schön-
bornlusti* mulató palotáját, holott ennekelötte két
esztendővel néhai *XVI Lajos* királynak testvér
öttsei a' *Provinciai és Artésiai Grófok* laktanak,
földig le égették a' Frantziák.

Trigyes Belgyiom.

Mind a' közönséges, mind a' magános leve-
lek azt beszélik, hogy egész erejeket a' Hollandiai
tartományoknak és erősségeknak el foglalására
fordították a' Frantziák. — *Venloot, Maastrichtot*
kemény ostrom alá rekelztették — fő kvártélyok
Rüremondban vagyon; — tartalék ármádiájok
Waalbeckben, könnyű seregeiknek egy része pe-
dig *Geldriában* fekszik; sőt a' mint egy *Amster-
dami* levél beszéli; *Thielt* is (Hollándiai Flandriá-
ban) fel kérték, és sebes lépésekkel mennyenek
Grave és *Heusden* ellen.

A' *Herzogenbuschi* garnison, az az örizet,
Harlenbe és *Amsterdamba* küldetett, holott nem
a' Frantziák, hanem a' pártos lakosok ellen fog-
nak fegyvert fogni, hogyha azok a' közönséges
tsendességet meg háborítani mérészlenék. — *Her-
zogenbuschnak* fel adattatásáért, hadi törvényfék

eleibe idéztetett annak vólt fő kórmányozója, a' *Hessen-Filipstali* hertzeg, mellynek előülője a' *Nassau-Usingeni* hertzeg és gyalog Generál, *Károly Wilhelm*. — Mivel a' *Heusdeni* várnak, melly a' Hollándiai tartomány kúlsának lenni tartatik, kórmányozója, *Kretschmar* Generál Lajtinánt meg betegedett, helyette *Horn* Generál Major tétetett annak kórmányozójává, úgy hogy már most minden Hollándiai erősségeknak, u. m. *Mastrichtnak*, *Venloonak*, *Gravenek*, *Gertruydenbergnek*, *Brédának* és *Heusdennek* védelmezése Német nemből származott vezérekre vagyon bizattatva.

Egy Hollándiai közönséges levél azon panaszkodik, hogy noha mindenütt szomorú nyomdokaikat haggyák magok után a' Frantzia seregek; hogy noha mindenütt el viselhetetlen hadi adót vetnek az el foglaltatott tartományoknak lakosaira: még is mindazáltal nagy számmal találtatnak olyanok még azokban a' Hollándiai tartományokban is, mellyek ennekelötte legnagyobb hivséggel láttattak az Órániai Házhoz, és a' republica régi constituiójához lenni, a' kik a' kórmány szék által rendeltetett védelmező eszközöket kikatzagják, kitsinyítik, és a' hol tsak lehet, akadályoztattyák, az ellenségnek hadi tetteit az égig magasztallyák, erőszakos tselekedeteiket, és gyakoriott kegyetlenségeket kitsinyítik, szépítik és mentegetik, az egyesült ármádiáknak szereptsétlenségeket nagyityák és iszonyityák, és mindezeket nem más végből mivelik, hanem hogy a' republicára következhető veszedelem és zürzavar közt, önnön magok hasznokat kereshessék. — Kiváltképen *Amsterdamban* abban foglalatostkodnak a' Frantziáknak pénzrel meg vesztegettetett titkos barátjai, hogy a' népet az előjárók ellen fel ingerelhessék, a' váras környékének vízzel lejendő bé borítását meg akadályoztathassák, azt vetvén okúl, hogy az által 20 ezer ember, a' kik eddig föld alatt épült házakban laktak, szoritatnának ki azokból, és az eleségnek, 's friss víznek

szüke miatt, éhes halásra jutnának. Erre nézve, múlt hólnapnak 13-dikán egy hirdetményt tettek közönségesse *Amsterdám*nak előjárói, a' mellyben a' Frantzia szabadság maszlaga által meg bódittatott lakosokat valójában intik, és a' törvény keménységével fenyegetik, az el tsábitatott kösséget pedig biztattyák, bátorittyák, és magokhoz édesgetik.

Egy *Oct.* 16 ikán költ *Leidai* levélből, a' többek közt azt olvassuk, hogy ottan öt, *Dordrechtben* pedig négy nevezetes előjárók mondottanak légyen le közönséges hivatalyaikról; hogy a' helytartó Fejedelem, minden arany és ezüst edényeit a' pénz verő mihelybe küldötte, és felettébb megsomorodván a' Hollándiai respublicának mostani kétséges ki menetelű környülállásain, közönségesen arra kötelezte magát, hogy kész annak megmaradásáért tulajdon vérét is fel áldozni.

Még is minémü haládatlansággal viseltessenek eránta néhány Frigyes Belgyiomi tartományok, nevezetesen *Frieslandia*, ki tettik múlt *Septemb.* 30-dik napján tartatott gyülléseknek alkalmatosságával fenn forgott kérdésekből, hogy t. i. a) nem tanátsosabb volna e' azt, a' mit *Hágába* küldött biztosaik által minden hafzon nélkül sürgettek, magok között meg határozni? — b) nem meg egyezőbb volna e' az okossággal és magoknak tartozó kötelességgel, hogy *Frislândia* tulajdon hafznát a' többi tartományoknak hafznától el választaná, és maga hafznát tulajdon eszközeivel igyekezne öregbiteni? Erre való tekintetből következendő dolgok javasoltattak: 1. A' Frantzia respublica valóságának és mástól nem függésének meg esmérése. — 2. Az avval való bekesség szerzés. — 3. *Frislândia* régi constitutiójának, a' Frantzia respublica tettzése és kívánsága szerént való meg változtatása — 4. az avval való szoros szövetség — 5. az Angliával és Prussiával szerzett szövetségtől való el-állás — 6. a' helytartó

Fejedelem, és Órániai Haz magános haznának feláldozása, és 7. a' hazajokból ki futott Frieslandusoknak vissza hivattatások. — Ezen projectumokat a' Lyndeni és Hambroeki házakon kivül, mellyek különös hiveséggel viseltetnek az Órániai házhoz, mindnyájan helybe hagyták, és egy különös commissió által tudtára adatták a' Hágai fő kormány széknek.

Nagy Britannia.

Az Amériikai Statusok és Brittusok közt régtől fogva lappangó haragnak és égyenetlenségnek szikraja mind jobban jobban láttatik nevedni, kiváltképen a' mióta az elsőbök a' Frantzia respub icának valóságát meg esmérték, 's avval szoros szövetséget kötöttek. — Egy Oct. 17-dikén költ Londoni levél beszéli, hogy az Amériikai Status titoknok *Randolf*, és a' Britanniai követ *Hammond* uraknak egymással való levelezésekben keservesen panaszkodnak egymás ellen, kiváltképen pedig az Amériikai Statusok *Simcoe* felső Kanadai fő kormányozó ellen, kinek minden maga viseletéből és tselekedeteiből a' tettzik ki, hogy ő vagy igen indulatos ember, vagy meg nem határozottatott légyen elegendőképen kormányozói hatalma. Lord *Dorchesternek*, a' Canadai tartomány fő kormányozójának Sept. 13-ikán Londonba érkezett tudósítása szerént, öszve is tsapott már egy Amériikai Generális a' Britanniai seregekkel, 's mind két részről el húllottak egynéhány emberek. Az ezen ellenséges történeiből következhető véres hadakozásnak el távoztatására alkalmas eszközökhöz nyúlt a' Londoni ministerium.

Az ügy neveztetett *Tower* -ben, avagy Londoni toronynak tömlötzében régtől fogva ülő raboknak által adatott immár az ellenek való törvényes actió, melly mellett egynéhány száz pol-

gárok nevezettek ki, a' kik közül mindenik rab
választhat magának egy köz bíró, kiknek törvé-
nyes meg határozásoktól fog függeni, ártalanok
légyenek e' ök, vagy büntetésre méltó bűnösök. —
Az ellenek bé adatott actió, avagy panasz igen
hosszú, 's a' többek közt azt hánnya izemeikre,
„ hogy ök, mint a' királynak jobbágyi izemeik
„ előtt nem tartván az isteni fé elmet, törvényes
„ fejedelmek ellen való kötelességekről el felejt-
„ keztenek, és arra határozták meg magokat az
„ ördög intselkedése által, hogy a' királyt mélt-
„ toságától meg fosszák, a' közönséges tsendes-
„ séget meg háborítsák, a' törvénytévő hatalmat,
„ és az országnak régi consuetudinóját el töröljék;
„ sőt hogy *Mart.* első napján 1793 ik esztendőben
„ életétől is meg fosszák a' királyt, melly kárho-
„ zatos feltételeknek el érése végett, partos egy-
„ be gyűléseket tartottak, nyomtatott és magok-
„ hoz hívó izédulakat szórtak ki a' nép közt, aiat-
„ tomban a' fegyverben is gyakorlották magokat,
„ és új módi fegyvereket ismerettek magoknak.”
Nagy nyughatatiansággal kívánnya a' Publicum
ezen dolognak ki menetelét látni. — *Watt* és *Dow-*
nin két Edinburgi polgároknak, a' kik hasonló
véteekben találtattak, kemény sententziájok fel-
akasztásra változtatott által, sőt egy hólnapig tar-
tó élet engedtetett még az utó sóbnak, a' király
kegyelmességébe ajánlatván a' *Jury* által. —
Nyomoztatásának alkalmasosságával, eskütt bi-
rái közül egyik tellyességgel nem akarta ötet bü-
nösnek mondani, olly értelemben lévén, hogy ő
mint ember, egy ember felebaráttyát sem ilheti
halálra (ennek valósággal Quackernek kellett len-
ni, mivel ezeknek is hasonló principiumok vagyon
e' tárgyra nézve); minekutánna mindazáltal arra
kötelezték volna magokat több bíró társai, hogy
ha bűnösnek itilendi a' törvénybe idéztettet, a'
király kegyelmességébe fo-jak ötet ajánlani, a'
ki az illyetén környű állások közt, nem szokott
a' törvénynek keménysége szerént banni a' bűnös-
sel, hanem az igazságot irgalmassága által mér-
sékleni büntetésre méltónak lenni itilte ötet.

A' minap el fogatott személyekek nyomozásoknak alkalmatosságával, meg nem lehetett mutatni, hogy ők a' király élete ellen öszve esküdtenek volna, és csak a' sült ki felölök, hogy ők is azok közül a' nyughatatlan elméjü emberek közül valók légyenek, a' kik a' parlamentom reformatióját sürgették. — Oct. 18-ikán Londonba érkezett kurir által tudósítatott arról a' ministerium, hogy *Herzogenbuscht* minden vérontás nélkül el foglalták legyen a' Frantziák, mellynek leg főbb okai a' lakosok vóltanak, a' kik félvén a' kemény ostromnak szomorú következéseitől, magok kényszerítették a' fő kormányozót annak önként való fel adására.

A' Londoni ministerium hollzás conferentiát tartott Oct. 15 dikén, Hollandiának mostani kétséges ki menetelü állapotjáról, és arról is, mit kellyen az illy környülállások közt mivelni. A' Hollandusoknak különös békesség szerzésre való nagy hajlandóságokvan. — A' Vendei Rojalistáknak Londonba küldetett követje azzal vigasztallya a' ministeriumot, hogy ő nekik három armádiájok vagyon, mellynek egyike, nevezetesen a' *Chouansoké* 20000 emberből áll, és egyedül a' szövetséges fejedelmeknek segítségekre várakoznak.

Septemberről Novemberre halasztatott a' Parlamentomnek öszve gyüllése, de a' mint Londonból iratik, kevés reménység lehet annak e' folyó hólnapban lejendő öszve gyülléséhez is, mivel, minthogy ismét egynéhány millió font sterlingre vagyon a' Statusnak szüksége, annak meg nyerésére utat kell elsőben a' miniszternek készíteni, másként nem bóldogúlhat fel tételében, ez az út pedig az Oppositions résznek előre való le tsendesitetése. — Az *antiministerialis* rész a' N. Britanniai püspökségeknek jövedelmét akarja fundusúl mutatni, és réájok is hadi adót vettetni, kiknek esztendei jövedelmek a' Hyberniai püspökségeknek jövedelmével együtt, 168000 font sterlingre, az az, egy millió 512 ezer forintra megyen.

Mind Angliából és Scotziából, mind Hyberniából sokan költöznek Amérikába. — Hyberniából a' leg gazdagabb árendások és lakosok mentenek oda, és igen szép örökségeket vettenek magoknak az Ohio partyan. — Baró *Davids* hollándiai követ olly véggel mondatik *Londonba* mentnek lenni, hogy arról tanátskozzon a' ministeriummal, nem jobb volna e' a' mostani szoros környülállások közt Hollandiának a' Frantzia respublicával *separata*, avagy magános békességre lépni; sőt *Londonban* mindeneknek nyelveiken a' fogrog, hogy a' közönséges békességre való planum már készen légyen.

Lengyel Ország.

Meg hamisittya egy *Oct.* 18-ik napján költ Thorunumi levél azt a' hirt, hogy már akkor egészen ki mentenek volna a' Lengyelinsurgensek annak környékéből, és a' *Kulmi* határból, 's által költöztenek volna a' *Vistula* vizén. Ellenkező módon szól ez a' levél, és azt mondja, hogy *Oct.* 10 ikén nagy számmal ütöttek bé a' Thorunumi vidéké, és nemtsak a' talált eleséget, hanem más dolgokat is fel prédáltak, *Oct.* 12 dikén a' külső várasba is bé mentek, néhány házakba magoknak enni és innya adattak, de tsak ugyan mindent kész pénzel meg fizettek. Sokan közülök olly vakmerőségre vetették magokat, hogy egészen a' váras körül való sántzokig bé mennének és pistolyaikkal lövöldöznének a' kapukra, de meg is lakolták néhányan vakmerőségeket, mivel a' benn vólt stutzosok, a' köfalaknak lyukaiból le lövöldözték lovaikról. Egyébb aránt, ámbár sok külső várasbeli lakosokkal öszvetalálkoztanak légyen, de még is senkit meg nem bántottak. — Minthogy lajtorjákat, és szurkos koszorúhat vittek oda magokkal, azt lehet ki húzni, hogy kedvet lett volna a' várasnak el foglalására, kez-

dettenek is volna valamit, hogyha *Ledeváry* Obester egynéhány ezer emberrel, és egynéhány artillériával, a' Vistulá túlsó partyán, a' váras aranyába, le nem telepedett, 's réájok nem vigyázott volna. A' Lengyel insurgenseknek el távoztatásokra a' nevezett Obester is által ment a' vizén, utánnok eredt, és noha amazok bé nem varták őtet, de azért még is mind két részről egynéhány ember el vesztette életét. — A' bé következett éjjel által mentek a' Lengyelek a' vizén, nyomba követte őket a' fent nevezett Obester 's táborba szállott *Podgorze* alatt. — A' *Kulmi* kerületet is oda hagyták *Oct. 15* dikén az insurgensek, 's helyekre Prussus gyalog és lovas katonák mentek. — Következett nap, a' sűrű ködnek kedvezése alatt, környül akarta venni az ellenség a' *Ledeváry* Obester corpusát, de vissza veretett, négy órákig tartott tsatázása után. Iten is egynéhány ember maradt a' vér mezején. — Ezen kóberló Lengyel seregeknel vóltaknak lenni mondatnak *Madalinski* és *Dombrowsky* Generálok. — Az Oroszoknak *Kosciuskón* vett diadalmáért, *Gr. Schverin* Pr. Generál Lajtinántnak rendeléséből victoria lövetett *Thorunumban*. — Nagy bizodalomban vagynak a' Prussus seregek, hogy a' déli Prussiában *lappango confoederatus* Lengyeleket nem sokára ki fogják onnan küszöbölni. — A' Lengyel országba vivő *Silesiai* út már most bátorságosabnak lenni mondatik, mint vólt ennek-előtte, és már nagy summa pénz is küldetett *Breslauból* a' *Rava* mellett táborozó Prussiai armádiához.